

"Ustanovi naj se splošno združenje (organizacija) narodov z namenom, da to zajamči POLITIČNO NEZAVISNOST in TERITORIČNO NEDELJENOST tako velikim kakor tudi MALIM narodom."

Predsednik W. Wilson,
Kongresu, 8. januarja 1918

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Tretjič: ... da spoštujejo pravico vseh narodov da si IZBIRAJO obliko oblasti pod katero bodo živeli; in da želijo, da bi suverene pravice in nezavisna oblast bila vrnjena vsem, katerim je bila s silo vzeta.

Atlantska karta
(August 14, 1941)

LETNIK XXVIII. — VOLUME XXVIII.

April 1977.

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave., Toronto, Ont., Canada

Številka 4. — Number 4.

V BORBI Z RAKOM

Sodelovanje je potrebno v borbi proti raku. — je dejal C.B.C. športni poročevalec Fred Sgambati, ki je letos predsednik narodne kampanje organizacije Canadian Cancer Society.

"Kot morajo sodelovati posamezni člani, prav tako morajo sodelovati raziskovalci, postrežne sestre, prostovoljci Canadian Cancer Society in tudi ljudje sami lahko ustanove močno frontalno borbo proti — raku."

"Samo del te borbe poteka v laboratorijih, kjer znanstveniki skušajo dan in noč najti ključ za razrešitev tajnosti te bolezni" je dejal predsednik.

Prostovoljci Canadian Cancer Society nudijo najrazličnejše uslužnosti obolelim na raku, pomagajo jim fizično, kot tudi pri denarnih potrebah ter prinašajo tako upanje in vzpodbudo. Drugi prostovoljci aktivno razširjajo sporočila o zgodnji ugotovitvi bolezni in zdravljenju raka. Obveščajo kanadčane o neprecenljivi življenjski vrednosti — vodenje — sedem stopnic k zdravju ... ki lahko dajo možno posameznikom da "prehitijo" bolezen.

In potem so še ljudje. "Kanadčani imajo eno izmed najvažnejših pomoči, ki jo lahko nudijo za kontroliranje raka" je rekel g. Sgambati "S svojimi prispevki v letno nabirko v aprilu in skoz vse leto, omogočijo vse delo Canadian Cancer Society. Nudijo sredstva za tekoče programe raziskovanja. Letaki, ki jih najdemo v zdravniških uradih, v drogerijah, na tržnih mestih in informacijskih kioskih, poučni filmi, diapozitivi, sporočila preko radia in videna na televizjskih sprejemnikih, vsa nudijo ljudem sporočilo važnosti o preprečitvi, zgodnji ugotovitvi in zdravljenju raka in so na razpolago prav zaradi finančne pomoči nudena "Society". Načrti, ki pomagajo ublažiti bolniku z rakom karkoli, bi bili nemogoči brez časa in denarja, ki so ga poklonili kanadčani.

"Ta mesec bo 120.000 ljudi preko vse Kanade šlo na delo nabiranja in iskanja podpore in prispevkov za življenjsko važno delo Canadian Cancer Society. Pridružite se temu sodelovanju s tem, da boste darovali z odprtim srcem. Rak je lahko premagan, če vsi storimo svoj delež v tej borbi. Mnogo je bilo že storjenega, a še veliko dela mora biti storjenega. Postani del zmagaajočih sodelancev.

WHEREAS we appreciate the bilingual and multicultural structure of Canada, and

WHEREAS we enjoy personal freedom, democratic way of life and human dignity, and

WHEREAS we respect each other and love Canada, her people and institutions.

BE IT THEREFORE RESOLVED that we urge all our Canadian compatriots of whatever cultural community to jointly strive for the preservation of a single united Canadian state.

NATIONAL ARCHIVES

WHEREAS the preservation of documents are of importance for the history of Canada and individual ethnocultural groups and their identity, and

WHEREAS National Archives are a major Canadian institution devoted to the preservation of the Canadian artifacts and documents pertaining to the history of Canadians of all backgrounds, and

WHEREAS all groups and institutions must partake in the preservation of their documentations and object of art and folklore.

BE IT RESOLVED that the Canada Ethnic Press Federation will continue to preserve its archives and strongly endorse the meaning of the National Archives and recommend and encourage all Canadian groups, to contribute to and maintain the preservation of historical documents and archival materials and contribute to and sign agreements with the National Archives.

Maestro Klaro M. Mizerit dirigira.
(Vidi članek zgoraj desno!)

RESOLUTIONS,

ADOPTED ON BIENNIAL MEETING OF CANADA ETHNIC PRESS FEDERATION, ON 12 OF MARCH 1977 AT HOTEL TORONTO

Whereas many Ethnic Communities maintain private services for language instruction programmes for their children and other interested Canadians in languages other than English and French, and

WHEREAS these services maintain those linguistic and ethnocultural qualities are now privately funded and do frequently constitute a financial burden to parents, and

WHEREAS the minister responsible for Multiculturalism recently recognized these plights in a speech given at Edmonton in which he announced some financial consideration.

BE IT THEREFORE RESOLVED that this meeting goes on record to state its appreciation to the minister responsible for the positive recognition and to urge him to morally and materially support this cause as an integral part of Multiculturalism.

WHEREAS all ethnic groups in Canada feel exceptional pride of their Canadian citizenship, and

WHEREAS these groups continue to enjoy strong cultural relations with their ancestral roots, and

WHEREAS many ethnocultural relations would enjoy the same benefits and privileges which we now enjoy.

BE IT RESOLVED that this convention welcomes the recently proclaimed Citizenship Act.

BE IT RESOLVED that the 1977 Biannual convention of the Canada Ethnic Press Federation endorses, that the Canadian immigration authorities interpret most liberally the spirit and letter of the Immigration Act and regulations, in order to facilitate and encourage in the future further landing and integration of our fellow ethnocultural potential Canadians.

WHEREAS the Canada Ethnic Press Federation is not listed in Canadian Advertising Rates and Data (CARD) as a media organization, and

WHEREAS this is an acceptable practice with a good number of regional affiliates with an obvious free advertising effect.

BE IT THEREFORE RESOLVED that this meeting recommends the new incoming executive of the Federation takes the necessary steps to obtain such listings in conjunction with the respective provincial association in CARD.

MULTICULTURALISM

WHEREAS Canada is a country of the English and French official languages, and

WHEREAS Canada has accepted other ethnocultural groups to grow with its identity and partake with Indians and Inuits this land, and

WHEREAS Multiculturalism is a Government Policy based on the cultural compositions of this nation, and

WHEREAS, citizens of this country encourage and favour the multicultural and bilingual framework.

BE IT RESOLVED that the Canada Ethnic Press Federation will continue strongly to support the concept of Bilingualism and Multiculturalism and endorse the development of a multicultural structure of this nation and urges all member publications to promote the spirit of this resolution.

WHEREAS we are Canadians of various ethnic backgrounds, race and religion with linguistic and cultural links with fellow citizens throughout Canada from coast to coast, and

WHEREAS we appreciate the bilingual and multicultural structure of Canada, and

WHEREAS we enjoy personal freedom, democratic way of life and human dignity, and

WHEREAS we respect each other and love Canada, her people and institutions.

BE IT THEREFORE RESOLVED that we urge all our Canadian compatriots of whatever cultural community to jointly strive for the preservation of a single united Canadian state.

NATIONAL ARCHIVES

WHEREAS the preservation of documents are of importance for the history of Canada and individual ethnocultural groups and their identity, and

WHEREAS National Archives are a major Canadian institution devoted to the preservation of the Canadian artifacts and documents pertaining to the history of Canadians of all backgrounds, and

WHEREAS all groups and institutions must partake in the preservation of their documentations and object of art and folklore.

BE IT RESOLVED that the Canada Ethnic Press Federation will continue to preserve its archives and strongly endorse the meaning of the National Archives and recommend and encourage all Canadian groups, to contribute to and maintain the preservation of historical documents and archival materials and contribute to and sign agreements with the National Archives.

MAESTRO KLARO M. MIZERIT - 40 LET USTVARJALNEGA DELA

S koncem letošnje sezone odlaga taktirko pri Atlantskem simfoničnem orkestru v Halifaxu njegov prvi glasbeni direktor in dirigent, Klaro MIZERIT. S tem dogodkom sovpada tudi prvih 40 let njegovega umetniškega ustvarjanja.

Klaro Mizerit je začel igrati violino že z devetimi leti. V Ljubljani je študiral pri Glasbeni matici violino, kompozicijo ter dirigiranje, po dovršenih študijih pa se je spopolnjeval na dunajskem vseučilišču ter dunajski Glasbeni akademiji. V Ljubljani je bil član Radijskega simfoničnega orkestra, sam pa je ustanovil Godalni kvartet, pri katerem je igral prvo violino.

Dirigentsko kariero je začel v Dubrovniku, kjer je izoblikoval na novo ustanovljeni Dubrovniški festivalni orkester. Ko je gostoval v Nemčiji, so mu ponudili mesto dirigenta Renskega filharmoničnega orkestra v Koblenzu. Zaradi umetnikom najbolj naklonjene zasedbene sile (francoske) se je zbralo v tem orkestru največ vidičnih nemških godbenikov. Zopet na turneji v Kanadi so mu ponudili mesto glasnega direktorja in dirigenta pri na novo ustavljenem

HUMAN RIGHTS

WHEREAS the Government of Canada is committed to the principles of Human Rights, and

WHEREAS Canada has been a partner in endorsing the Universal Declaration of Human Rights by the United Nations and has, therefore, established a Human Rights Commission throughout its provinces, and

WHEREAS Canada participated and signed the Helsinki Agreement, and

WHEREAS many Canadian citizens' country of origin is acting contrary to the Helsinki Agreement on preservation of Human Rights of all aspects including artistic and cultural expression, and

WHEREAS Canada also believes in the unification of families, and

WHEREAS Canada cannot see the just development of the humanity where dissidents are persecuted because of their humanitarian ideology.

BE IT RESOLVED, that we welcome the unanimous resolution of the Canadian Parliament recently passed, confirming the strong position of the Canadian government's stand relative to human rights;

We urge the Government of Canada to exercise its diplomatic international relations to assure that all nations and particularly those who were signatories to the Helsinki Pact to honour both the letter and the spirit of the Pact which they jointly signed;

We urge the Canadian government to take and maintain a firm position at the forthcoming conference in Belgrade, a follow-up to the Helsinki meeting, later this year.

Atlantskem simfoničnem orkestru v Halifaxu. Poleg vodstva simfoničnega orkestra je ustanovil še Atlantski komorni orkester, ki predvaja dela, ki so bolj intimnega značaja. Kot glasbeni direktor izbira predvsem bisere iz glasbe po I. 1600, ki so kljub njihovi kvaliteti bolj redko izvajana. Koncerti so v zelo akustični cerkvi Kanadskih mučencev v Halifaxu in privabljajo lepo število mlajših poslušalcev. Z orkestrom nastopa tudi odlični Atlantski komorni zbor. Letošnja sezona je bila tretja. Tako simfonični orkester ter kot tudi komorni orkester gostujeta po drugih krajih Nove Škotske in sosednjih provinc.

Od 1. 1969 je K. Mizerit tudi soravnatelj ter učitelj na poletni šoli Pierre Monteux za orkester ter dirigiranje v Hancocku, Maine (ZDA).

Kot dirigent je gostoval po skoraj celi Evropi, vključno Češko-Slovaško in Romunijo, po Severni ter Južni Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji. Z orkestrom je pogosto nastopal na kanadskih radijskih in televizjskih postajah (CBC). Canadian Broadcasting Corporation je tudi izdala ploščo (SM 241), v kateri predvaja orkester pod njegovim vodstvom Somersovo "Picassovo svito", Mizeritovo lastno skladbo "Maritimski akvareli" ter McKavevo "Fantazijo na mirno temo".

Njegova večja dela obsegajo 4 simfonije, katerih vsaka je identificirana z enim središčem njegovega udejstvovanja: Ljubljana, Dubrovnik, Koblenz Halifax. Zadnja je doživela premero februarja t. l. v Halifaxu in je doživela zelo pohvalne ocene kritikov. Kritiki Perry Teale je npr. zapisal o tem koncertu v časopisu The 4th Estate (10. februarja 1977): "Zvezda ponedeljkove predstave je bil dirigent Klaro Mizerit v svoji vlogi kot skladatelj simfonije št. 4."

Mizerit uporablja rad tudi folklorne motive, kar se kaže v njegovih skladbah kot "Fantazije" in "Plesi balkanskih melodij", "Maritimske svite" in "Maritimske akvareli". Poleg tega je skomponiral množico kantat, svit in drugih muzikalnih oblik. Njegovo glasbeno spremljavo Hamleta so uporabljali zaporedno 13 let na Dubrovniškem festivalu.

Klaro Mizerit zanimajo tudi filozofska vprašanja, zlasti eksistencializem. Ta najdejo izraza tako v njegovih neobjavljenih slovenskih pesnitvah (prve pesme je objavil še kot študent v dijaškem glasilu Mentor v Ljubljani) kot tudi v njegovih simfonijah. Njegova 4. simfonija npr. je glasbeni izraz njegove pesnitve "Tavam močvirni rok", ki je del cikla "Monologi".

Mizeritovo delo in osebnost je zelo dobro zadel kritik francoskega lista Le Progres v Dijonu, ko je zapisal: "Orkester sta navdihovala tako njegova skromnost kot njegov veliki talent."

Klaro Mizerit se je poročil v Ljubljani z Magdo iz znane Srčakove družine. Imata tri otroke: Branka, Bredo in Benamina. Branko igra čelo v obeh orkestrih in je tudi sam dirigent. Mizeritovi stanujejo v Armadaletu, ki je predmestje Halifaxa. Oprema hiše in družinsko ozračje diha kljub prostorni in časovni oddaljenosti od domovine pristihi slovenski duh.

Rudolf Čučej

Nekaj tipičnih ocen iz svetovnega časopisja:

AVSTRILIJA: Nachrichten, Salzburg — "Občinstvo je spoznalo in cenilo v dirigentu K. Mizeritu velik muzikalni talent."
Wiener Zeitung, Dunaj — "Inspiriral je orkester, da je podal odličen koncert."

FRANCIJA: Les Depeches, Dijon — "Mizeritovo predvajanje je bilo tako prepričljivo, da ni bilo prostora za kritiko."

ITALIJA: RAI — "Največji uspeh v tej sezoni je dosegel Mizerit."

NEMCIJA: Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt — "Poln temperamenta, zelo muzikalen poinokrvni glasbenik. Dirigira brez predelje in disponira silno ter suvereno."

Rhein-Zeitung, Koblenz — "Predstavljen dirigent za Beethovena; v dojetju in tolmačenju komaj zaostaja za velškani kot so Toscanini, Kleiber in Klemperer."

NIZOZEMSKA: Haarlemsche Courant — "Nepozaben koncert pod vodstvom K. Mizerita. Mojsrška izvedba bo ostala še dolgo vsakomur v spominu."

ŠPANIJA: Barcelona — Teden po koncertu Berlinske filharmonije (s Karajanom) se je znala uveljaviti tudi Renska filharmonija pod vitalnim vodstvom K. Mizerita ter doseči pravilna merila."

ŠVIČA: Basler Nachrichten, Basel — "Orkester je bil pod jasnim, preciznim, temperamenta pomim, vendar vedno kontroliranim vodstvom K. Mizerita."

ZDA: New York Post, New York — "Zelo nadarjen maestro, izkušen, iskren in prvovrsten glasbenik."
Maine Sunday Telegram: "Mizerit ni samo odličen dirigent, ampak tudi občudovanja vreden učitelj."

● CBC je proizvedla nov film

zavnega arhiva v Ottawu, da bodo tako ohranjeni in na razpolago znanstvenikom. (Vidi sliko in angleško poročilo).

● Northern Mosaic, ki izhaja

v Thunder Bay-u, prinaša v januarski-februarsko številki v Slovenskem odseku drugi del zgober Janeza Wertina, ki je prišel 1. 1926 v Kanado iz Slovenije.

● Po statistiki Ukrajinskega

muzeja v Clevelandu je izhajalo 1. 1974 459 ukrajinskih periodičnih publikacij izven Sovjetske zveze, od teh v Kanadi 116.

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates \$6.00 per year;
50¢ single issue.

Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada
646. Euclid Ave., Toronto 4.

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu

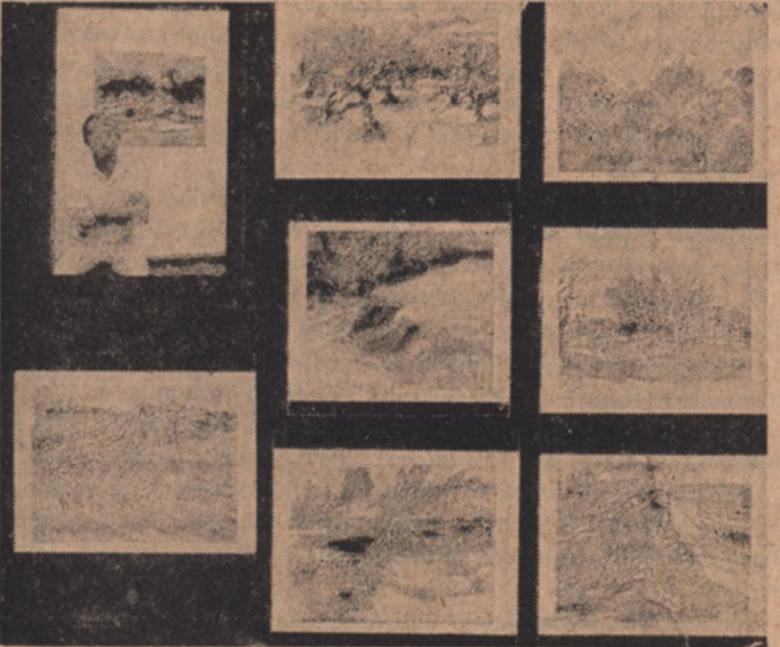
Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$6.-, za Argentino 375 pesov, za Brazilijo 90 krucirov, za Anglijo 30 šilingov, za Avstrijo 53 šilingov, za Avstralijo 3.75 avstr. L., za Italijo in Trst 1.200 lir, za Francijo 900 frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in tizdatelja.

MED SLOVENCIMA

Posnetki z razstave slovenskega umetnika g. B. KRAMOLCA v Torontu.

Toronto

● **Opozorjamo slovensko javnost** na zanimivo umetniško razstavo slovenskega ustvarjalca-umetnika, ki je odprta od 1. do 30. aprila 1977. V umetniški galeriji "Gallery Ingenu" na 577. Mt. Pleasant Road v Torontu. Tel. št. v galeriji je 843-5242. G. Kramolc razstavlja tokrat študije in pokrajinske slike v olju, risankah in odtisih. Njegove slike so že, med drugimi, našle stalni dom v "National Gallery of Ontario in Art Gallery of Hamilton. Oglede razstave toplo priporočamo.

● **Banket "Old Smokey"** — dilcarji, so se poslovili na Banketu od zime 16. aprila v Slovenskem domu na 864. Pape Ave.

● **"Katoliška ženska Liga"** pri Mariji Pomagaj je tudi letos pripravila za cvetno nedeljo veliko število slovenskih butaric. Pripravile so tudi kosilo — po vseh mašah. Hvala njim, ki kot pridne čebule skrbno delijo svoj trud med farno občestvo, ne enkrat — nešteto krat!

● **Slovensko gledališče v Torontu** pripravlja nov kulturni dogodek: Gogoljevo komedijo "Ženitev". Podprimo njihova prizadevanja za razširjanje ljubezni za lepoto materine besede.

● **Imperial Oil Ltd. financira** kot svoj prispevek za svojo stoletnico sedem enournih filmov, ki bodo prikazali skušnje sedmih skupin preseljencev v Kanado. Naslov serije je: Priselci — naselitev nove dežele. Prvi film so snemali na zapadu in bo predstavljal indijanski plemo Gitskan, drugi in tretji film bosta posvečena francoski naseilitvi Kanade, peti Ircem, šesti Ukrajincem in sedmi priseljencem iz južne Evrope. Filme bodo kazali na televiziji v angleškem in francoskem jeziku začeni novembra 1977. Ponočili jih bodo leta 1980, ko je dejanska stoletnica podjetja.

● **Italijanska vlada je odprla** v Torontu italijanski kulturni inštitut — Istituto Italiana di cultura.

● **Radikalizem študentov** po ameriških univerzah je splahnel. Studija, ki jo je izvedel Carnegie Council on Policy Studies in Higher Education (zajela je 40.000 študentov na 400 zavodih), je ugotovila, da je splahnel radikalizem, ki je bil očiten med mladino v šestdesetih letih glede ureditve univerz, rase, smrtno kazni ter rabe sile v politične namene. Ista študija je tudi odkrila, da se je radikalizem preselil med profesorje.

● **Prodajalci semen v ZDA** poročajo, da doživljajo rekordne prodaje semen za zelenjavo. Še pred nekaj leti so prodajali 7 zavojčkov semen za rože za vsake 3 zavojčke semen za zelenjavo, sedaj pa je razmerje točno obratno — 7 zavojčkov semen za zelenjavo za vsake 3 zavojčke semen na rože. Glavni vzrok je gotovo narasla cena zelenjave in stroškov za hrano na splošno, delni vzrok pa je tudi odpor proti zelenjavi na trgu, ki je v veliki meri proizvedena z intenzivno rabo kemičnih umetnih gnojil ter kemičnih sredstev za pobijanje mrčesa.

● **Najnovejšo neškodljivo sredstvo** za preganjanje zajedalcev v poljedelstvu obstoja v porabi starega reka: klin se s klinom izbija. Treba je poloviti nekaj pesti škodljivega mrčesa, ga zmečkati in zredčiti z vodo ter s to mešanico poskropiti ogrožene rastline.

● **Harold Wilcox skuša razviti** v San Diegu "pomorsko kmetijo" vodnih rastlin ne samo kot dodatno sredstvo prehrane (Japanci porabijo letno že nad 100 milijonov funtov teh snovi), marveč tudi kot sredstvo za ohlajevanje morja in s tem našega planeta. Vedno bolj napredujoča industrializacija namreč dviga temperaturo zemlje in obstoja nevarnosti, da bi se začeli topiti ledeniki, kar bi pomenilo izgubo velikih obljubljenih predelov zemlje. O tej nevarnosti je napisal obsirno knjigo *Hot-house Earth* (Praeger 1975).

V vseh pravnih zadevah se z zaupanjem obrnite na:

CARL VIPAVEC

SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR

The Simpson Towers 401 Bay St. Suite 2000 - EM. 4-4004

'ANTIGONA' IN SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TORONTU

Slovensko gledališče je v letošnji sezoni vpriporilo klasično grško tragedijo "Antigona", grškega dramatika Sofoklesa in to v treh različnih dvoranah v Torontu.

Ko sem slišal ob napovedi programa za 1977 leto, da vključuje v njega to tragedijo, se mi je zdelo, da bo ta drama morda za izvajalce prezahtevna, za povprečnega gledalca pa pretežka, ker vemo, da postaja materina beseda tukajšnji kanadsko-slovenski mladini — trd oreh! Toda ob vpriporitvi se je izkazalo, da je bil ta moj strah neupravičen. Reči moram, da je režiser g. Vili Cekuta zares mnogo tvegati s svojo mlado ekipo igralcev. Toda dokazal je, da z voljo in željo po lepi slovenski besedi, s katero uvaja in razlaga mladim ljudem naš doprinos h gledališki kulturi, je s svojo režisersko zamisljivo in spretnostjo dosegel, da je predstava sama na sebi dobila višjo kulturno stopnjo in žela zaslužiti uspeh. Občinstvo je s svojim kulturnim sodelovanjem, razumvanjem ter odobravanjem povedalo, da jim ni samo do povprečnih zabavajočih predstav, temveč, da od časa do časa zahtevajo in žele stika z resnimi prireditvami!

Ko je za uvod k igri režiser še osvetlil grško mitologijo in pomen nekaterih besedi, je predstava tekla v lepi pesniški obliki — delo slovenskega prevajalca Antona Sovreta.

V Gledališkem listu, pripravljenem posebej za to predstavo, smo brali, da spada delo nedvomno med najboljša dramske stvaritve. V tej tragediji nas Sofokles prepričuje o visoki vrednosti človeške osebnosti. Obstojajo stvari in pravice v našem življenju, ki jih ne more teptati ali prepovedati nihče, tudi država ne. Sofokles je eden izmed prvih glasnikov demokratične ideje v starem veku. To njegovo demokratično naziranje pa ima svoj zametek v verstanju, saj se Antigona upira krivični oblasti v imenu zakonov, ki "niso od danes, ne od včeraj" ampak "od vekomaj".

Mladi igralci so vsak po svoji moči pripomogli k celotnemu uspehu te grške tragedije. Hotel bi nanizati le nekaj misli. Ugodno je presenetila scenerija

"pri odprtem odru", ki je učinkovito sovpadala z dramatskim vzdušjem. Prav tako ne moremo mimo nekaterih igralcev, ki jim gre pohvala. Naslovno vlogo "Antigone" je igrala gđ. Mirjam Cekuta z jasno in lepo izgovorjavo ter podajanjem. Le nekaj malo več sprememb v glasu ji je manjkalo. Dokaj do gnan lik tirana, tebanskega kralja Kreona je igral g. Blago Cekuta. Pri njem zaznamujem dva prirojena predpogoja: talent in volja, ki spremljata vsakega in posebno tega mladega igralca na umetniški poti. Tudi njegova maska je bila odlična. Ismene, sestro Antigone je podala gđ. Majda Resnik, ki je doživeto dojemala in podajala lik iste. Duhovit lik in svetla točka v celotni zgradbi je bil čuvar Polineikovega groba, g. Marko Por, ki je odigral spretno svojo pastirsko naivnost in strah pred kraljem. Presenetil nas je slepi Teresias — videc in prerok, katerega je predstavil Andrej Stražar — prvič na odru — a presenljivo mogočen in jasan v besedi. Prvič se nam je tokrat tudi predstavil g. Vladko Zagar v vlogi stražnika in sela z dobrim prednašanjem dogodkov na dvoru.

Nastopal je še zbor tebenskih starih, ki so bili na nekaterih mestih presibki in nerazločni saj je bila njih glavna vloga — bistveni del v igri. Zbor so sestavljali gospodje: Slavko Bajec, Stane Batič, Andy Lamovšek, Janez Mesec, John Slana in Lojze Tratnik. Zborovodja je bil g. Aleks Koželj. Kreonovo ženo Euridiko je odigrala gđ. Vera Mesec, sina Haïmona pa g. Kranjc. Vodnik slepca je bila Angelca Koželj. — Za zaključek poročila lahko rečemo, da smo gledali pretresljivo igro, skrbno pripravljeno in odlično zaigrano.

Mladi igralci in njihov režiser g. Vili Cekuta so bili upravičeno deležni priznanja občinstva. Naše čestitke vsem! Mladim pa: vstrajajte in spoznavajte bogato slovensko kulturo in besedni zaklad!

Gledališki list, ki je služil kot vstopnica, je okusno in skrbno pripravil, kot le on sam to zna, režiser g. Vili Cekuta. Uspešno delo šepetalke pa je opravila ga. Milena Cekuta.

dediščino, izročila in kulturne vrednote. Vzgoja je eden važnejših sestavnih delov, ki bo omogočilo, da bo stal ta koncept cvetoča realnost v naši provinci.

Studijo nameravajo natisniti in bo na razpolago javnosti.

● **Ljubljanska televizija oddaja** po cele ure v srbsčini, predvsem srbske partizanske filme (s slovenskimi podnaslovi), športne pregledke, kmetijske oddaje, igre, razne repertože in drugo. Dogaja se, da naletimo na oddajo v srbsčini, kadarkoli zavrtimo na televizorju gumb na Ljubljano.

KOMPAS POTNIŠKA AGENCIJA

Vaš center za cenena grupna potovanja v domovino in obratno, vse druge karte in izleti v Florido, Karibsko morje, Mexico itd, potni listi, najem avtov, Davčne prijave, prošnje vseh vrst.

Dr. Karel Žužek,
Peter Urbanc, Notar
635A Bloor St. W., Toronto
Tel: 534-8891

EDI IN MILENA GOBEC

Dr. FRANK JAUH KERN - DEVETDESETLETNIK

Kar težko je verjeti, pa vendar je res: letos marca je priljubljeni zdravnik dr. Kern praznoval devetdesetletnico svojega tako pestrega in bogatega življenja — jubilej, ki gotovo zasluži pozornost vseh Slovencev, saj je delo dr. Kerna zelo tesno povezano v življenjem in delom Slovencev v Ameriki in tudi po drugih državah.

Slavljenec se je rodil 18. marca 1887 v Breznici nad Skofjo Loko kot deveti otrok revne bajtarske družine. Čeprav mu je že pri enajstih letih umrl oče, je mladi France vendar postal študent-gimnazijec, najprej v Kranju, nato pa v Ljubljani v Alojzevišču. Po končanem petem razredu ga je slovenski ameriški misijonar Janez Solnce pripeljal v Ameriko, kjer je nadarjeni šestnajstletni mladenič vstopil v minesotsko semenišče — St. Paul Seminary.

Ze kot študent in bogoslovec se je Frank zelo zanimal za zgodovino, jezike, literaturo in za sociologijo in socialna vprašanja, o katerih je rad debatiral v semeniškem društvu "Baraga" in pisal v slovenske izseljenke liste. Med počitnicami pa je pri dnu študent zagrabil za vsako delo — na farmi, v klančini in celo v pogrebem zavodu in tako svoje šolanje v šolskih klopek dopolnjeval v najpomembnejši šoli življenja.

Ze kot študent je nekaj časa urejeval "Glasnik" v Calumetu ter "Novo Domovino" in pozneje "Clevelandsko Amerko" v Clevelandu.

Vkljub siromaštvu se je leta 1908 vpisal na medicinsko fakulteto Western Reserve University in leta 1912 je postal doktor medicine — v ponos takrat še tako preziranih in zapostavljenih slovenskih rojakov. Nad pol stoletja je vestno in sposobno vršil svoj zdravniški poklic in se danes ga s hvalečnimi spominja na stotine — če ne na tisoče — rojakov, ki so prvič "spoznali" dr. Kerna že pri rojstvu in ki so se v zaupanjem obračali nanj v boleznih. Le kdo bi mogel prešteti vse tiste, ki jih je dr. Kern pregledal, ko je bil glavni zdravnik za Slovensko svobodomisleno podporno zvezo, za Slovensko dobrodelno zvezo in za Slovensko narodno podporno jedno — največje slovensko organizacijo v Ameriki in v izseljenstvu!

Dr. Kerna pa so seveda zavedni Slovenci nad sedemdeset let tudi srečevali na slovenskih društvenih sestankih in prireditvah, saj je bil ta naš ljudski zdravnik tudi eden najpomembnejših slovenskih društvnikov in javnih delavcev v Ameriki.

Bil je med prvimi ustanovitelji in voditelji Slovenskega narodnega doma na St. Clairju v Clevelandu — največjega slovenskega narodnega hrama v Ameriki, Slovenske narodne čitalnice istotam, leta 1925 ustanovljene Mladinske šole, itd. Nastopal je kot organizator in predavatelj in skupaj s priljubljenim pesnikom in skladateljem Ivanom Zormanom je sodil ljudje po značaju, ne po strankarski, politični ali ideološki pripadnosti. Kot sam rad pove, mu je ta odprtost v ozkih slovenskih razmerah marsikaj škodovala, a prav zato je bil tudi tu pionir, ki je rojakom z besedo in zgledom kazal pot iz strankarskih ožin in nižin k širšemu in globljemu slovenstvu.

Dr. Kern je tudi plodno pisatelj. Nepregledna je vrsta njegovih člankov in spisov — od dijaških prvencev do učenih zdravniških razprav, objavljenih v uglednih zdravniških žurnalih. Redek je slovenski časopis, kjer ni bil kdaj tudi dr. Kern med sodelavci. Naravnost ogromno delo je njegov Angleško-slovenski besednjak iz leta 1919, ki mu je leta 1926 sledilo še Angleško-slovensko berilo.

Vse življenje se je dr. Kern zelo zanimal tudi za zgodovino. Njegovi poljudno pisani "Spomini", ki so izšli v samozaložbi leta 1937, bodo vedno pomemben vir za zgodovino ameriških Slovencev. Skozi desetletja je tu in na drugih področjih sodeloval tudi z Mrs. Marie Priland, ustanoviteljico Slovenske ženske zveze in pisateljico knjige "From Slovenia to America". Vsaj kakih dvajset let je naš slavljenec pomagal z gradivom, prispevki in spodbudno besedo tudi našemu Slovenskemu ameriški inštitutu — Slovenian Research Centre of America. Ko smo leta 1971 imeli centrov piknik in "open house", je bil med najbolj navdušenimi obiskovalci tudi dr. Kern in prišel je, kot skoraj vedno, z velikim zaviti-

kom časopisnih izrezkov, bršur, naslovov in drugega gradiva. Eddie Simms (Simončić), slovenski harmonikar iz Hollywooda in Johnny Gribbons (Grebenc) sta zaigrala na harmonike in naš svolasi član John Grdina je zabaval navzoče s svojimi čarovnijami, mladina pa se je trla okrog "Yenko Deuce" športnega avtomobila, ki ga je zgradilo slovensko podjetje v Ameriki in poslalo kot zanimivost na to domače slovensko slavje.

Vedno nam bo ostal v prijetnem spominu skoraj celodnevni obisk dr. Kerna in dr. Antona Peterlina, bivšega ravnatelja nuklearnega inštituta v Ljubljani in fizikalnega inštituta v Monakovem na Nemškem in morda enega največjih znanstvenikov v slovenski zgodovini. Še naša mama se ni mogla načuditi, kako sta bila oba ta "visoka gospoda" prijazna, preprosta in prijetna družabna. Modro je pripomnila: "Več kot človek zna in doseže, bolj prijazen in preprost je. Delavec prezirajo le tisti takozvani izobraženci, ki imajo bolj malo v glavi, še manj pa v srcu!" Dr. Peterlin se kar ni mogel načuditi, kako bister je še vedno dr. Kern, vkljub njegovim visokim letom. Glede našega inštituta pa je dal sledečo izjavo: "Z vidika zgodovine se mi zdi, da vaš center vrši najpomembnejše delo za Slovence v izseljenstvu." Muhe in obadi bodo prešli, cenzorji in dobičkarji bodo pozabljeni, sadovi dela in žrtve pa bodo ostali kot stalni bleščeci kamenčki v katedrali slovenske omike.

Ta zavest je gotovo tudi dr. Kernu v največje zadoščenje, ko se ob svojem častitljivem jubileju ozira nazaj na več kot sedemdeset let trdega in plondegga dela za njegovo ljubljeno slovenski narod. Vse drobnarije-tonejo v pozabo — njegova dela pa rastejo po svojem pomenu iz dneva v dan. Svojih tako lepih talentov ni zakopal, ampak je z njimi bogatil življenje in zgodovino slovenskega naroda.

Stotera vam hvala, dragi naš slavljenec, za vaše veliko delo in žrtve! Vam in vaši dobri ženci Nežiki želimo vsi še mnogo zdravih in srečnih let!

PROSIMO, PORAVNAJTE NAROČNINO!

"OBČESTVENO ŽIVLJENJE"

PREDSTAVLJA NOVO BODOČNOST ZA RAZVOJ DUŠEVNO ZAOSTALIH.

NASLEDNJE NUDI ONTARIO V POGLEDU TEGA.

Duševno zaostali ljudje so večkrat zmožni večjega razmaha, kot je bilo o njih prvotno mišljeno. Čeprav se učijo počasneje kot drugi, duševno zaostali lahko večkrat razvijejo sposobnosti in zmožnosti, ki jim omogočajo, da lahko vrstejo v občestvo kot celota.

Načrt za doseg tega cilja, poznan kot "občestveno življenje" (Community living), je upravljan po Ministry of Community and Social Services in je voden skupno z lokalnimi "Associations for the Mentally Retarded" in drugimi zavzetimi občestvenimi organizacijami. V glavnem, delajo na:

- Ustanovitvi in vzdrževanja skupinskih domov in drugih zmožnih, bo občestveni nudeni stanovanjskih prostorih.
- Zvišanju števila delavnic in za življenje usposabljalajočih učilnic.

- V zgodnji mladosti nudenih možnosti za povsposobevanje načrtov, pomoč staršem in razvojnih načrtov.

- Dostop duševno zaostalim osebam do vseh možnih občestvenih uslužnosti.

Vse te aktivnosti vodijo v doseg boljše kvalitete življenja za Ontarijske duševno zaostale in storiti njihove zmožnosti kar se da možno normalne.

Ta način je popolnoma nov. In kaže, da je dober. Prav tako zdrav. Vaša pomoč in razumevanje pomagata k uspehu istega.

Za nadaljnje informacije, ali če želite brezplačno knjižico "Služiti duševno zaostalim" stopite v stik s krajevnim uradom: Ministry of Community and Social Services, ali pišite na:

Rehabilitation Branch
Ministry of Community and Social Services
Hepburn Block, 4th Floor
Queen's Park, Toronto, Ontario M7A 1E9

Keith Norton,
Minister of
Community and
Social Services

William Davis,
Premier

Province of Ontario

SODNIK FRANC MIKLAVČIČ - OPROŠČEN?

Washington, D. C. — Prišlo je (verodostojno) sporočilo, da je 30. marca Vrhovno sodišče Republike Slovenije v prizivnem postopku sodnika Frana Miklavčiča razsodilo, da mu zmanjša kazen od petih let in osem mesecev strogega zaporu na eno leto in osem mesecev. Ker je Miklavčič v zaporu že skoraj eno leto, bi razsodba pomenila, da mu ostane še osem mesecev ječe.

Glede preostale kazni se slišita dve verziji. Po eni vesti je sodnik Miklavčič že bil izpuščen. Ta vest je podprla s sporočilom, da je partijski prvak Mitja Ribičič na sestanku Društva slovenskih pisateljev, izjavil, da nihče ne more biti kaznovan zaradi svojega dnevnika. (Isto poročilo pa ne navaja, da bi Ribičič bil tudi rekel, da nihče ne bi smel biti kaznovan, če kopira Ribičičev govor o "klerikalizmu". Miklavčič je namreč bil obsojen tudi zato, ker da je s

kopiranjem Ribičičevega govora razširjal "državno tajnost"). Druga verzija glede sodnijsko neodpisanih osem mesecev Miklavčičeve kazni pa ugiha, da mu bo preostala kazen odpustena v okviru amnestije političnih zapornikov, ki da jo režim pripravlja, da se izkoplje iz obtož in morebitnih očitkov v zvezi z junijsko mednarodno konferenco v Beogradu o neizpolnjevanju obveznosti iz "tretje košare" (pravice človeka) helsinškega sporazuma iz leta 1975.

MIKLAVČIČ NI BIL OSAMLJEN

Nenadni nov razvoj v primeru sodnika Frana Miklavčiča je za Slovence priložnost za izraz zadovoljstva in zadoščenja. V svoji krivični stiski F. Miklavčič ni ostal osamljen. Nasprotno, postal je svetovno znan, priznan in branjen. Na osnovi dokumentov njegovega procesa je Mednarodna liga za pravice človeka v New Yorku že v začetku januarja podvela pravnisko akcijo za uspeh Miklavčičevega priziva na

Vrhovno sodišče Slovenije. — Februarja je Amnesty International v Londonu Miklavčiča adoptirala kot "jetnika prepričanja" in ga po vsem svetu razglasila kot "jetnika meseca". V Washingtonu pa je bivši državni guverner in zvezni senator Frank J. Lausche, neustrašivi ameriški starosta-državnik, zaprosil ameriški Kongres in vlado za intervencijo v prid sodnika Miklavčiča.

VLOGA SVETOVNEGA TISKA

Posebno omembo zastužita The New York Times in njegov dopisnik v Jugoslaviji, Malcolm W. Browne, ki je prvi opozoril Ameriko in širši svet na Miklavčičev primer (pa tudi na časnika Viktorja Blažiča, ki je bil obsojen na dve leti ječe za svoj članek v ZALIV-u) v članku "Jugoslavija udari po Slovenceh, ki

zahtevajo več politične svobode" (The New York Times, 29. septembra 1976), in nato obširno poročal o Miklavčičevem procesu in obsodbi ("Sodnik v Jugoslaviji, prvoborelec za državljanske pravice, obsojen na šest let", The New York Times, 16. oktobra 1976. Tako je Miklavčičev primer prodrl v svetovno javnost

TORONTSKI "DIPLOMAT"

V Dolenjskem listu z dne 20. januarja 1977 je objavljena fotografija torontčana-Slovence g. Leon Fister-ja skupaj s konzulom Stane Lenardičem iz Clevelanda in vicekonzulom Igor Cvelbar-jem iz Toronta ter piscem članka razgovora: "MED DOLENJCI V AMERIKI", Jožeta Prešerna, urednika Ljubljanske "Rodne Grude". V tem razgovoru beremo med drugim:

"Eden takih, ki gledajo na Jugoslavijo v pravo svetovljansko širino je Leon Fister iz Toronta. V Kanadi je danes on tudi eden izmed stebrov Kanadske Slovenske skupine za kulturne izmenjave, društva, ki ima morda od vseh najbolj izčisten odnos do prve domovine. Šele ko podrobno spozna njegovo delo, si lahko predstavljaš kako dragoceno je, da imamo med našim izseljenstvom take ljudi." Po popisovanju njegove izselitve preko nemškega begunskega taborišča — kjer so sprejeli samo take, ki so obrnili hrbet vzhodnim režimom (podčrtali mi!) g. Fister nadaljuje: "Se veliko lepše pa bi lahko živeli v Kanadi, ko bi se tukaj ne naselila tudi razna četna, ustaška ali belogardijska nesnaga".

Simbol in besednik slovenskih pravic

Z zmago njegove pravice do svobodnega mišljenja in izražanja je sodnik Miklavčič postal simbol slovenske svobode, poguma, vztrajnosti in narodno-politične resnosti. Misli, za katere je Miklavčič bil osojen, so jasne, odgovorne, nenasilne — zrcalo zrela naroda, ki ima sedaj v Francu Miklavčiču svojega svetovno priznanega besednika. — Sodnik Miklavčič je zaslužil o polno svobodoljubnega sveta in ponos vseh Slovencev — doma, v zamejstvu in zdomstvu. —

Prepričljivi podrobnosti, kar je omogočilo in olajšalo sledeče intervencije za Miklavčičevo oprostitev. Ker se nanaša na Slovenijo, ki že po naravi velikih dogodkov ni predmet pogoste svetovne pozornosti, je Miklavčič primer še posebej pomemben zaradi pomembnosti svobodnega in široko informiranega svetovnega tiska. Ko bi The New York Times ne imel svojega lastnega dopisnika v Jugoslaviji ali če bi Malcolm Browne samo sedel v Beogradu, bi svet o Miklavčiču ne bil zvedel tako hitro in toliko, kot je. Aktivno zanimanje N. Y. Times-ovih dopisnikov v Jugoslaviji za dogajanja v Sloveniji traja že dobrih deset let. To je rodilo vrsto zelo informativnih člankov o Sloveniji pa tudi o slovenskih narodnih manjšinah; spor o odrekanih pravicah koroskih Slovencev v zvezi z avstrijsko državno pogodbo je bil lansko leto opisan v The N. Y. Times-u v štirih obsežnih člankih.

Tako filozofira naš "Slovenski steber z svetovljansko širino" od katerega pa lahko tudi "nesnaga" in njihovi potomci kupijo vstopnice za prireditve Slovensko-Kanadskega Društva za kulturne izmenjave. V zaključnem proglavu pa še dostavi pisec Jože Prešeren: "Kanada je menda tudi edina država, ki tolerira dvojno državljanstvo, in večina nas ima poleg kanadskega tudi jugoslovansko državljanstvo.

● The National Museum of Man je izdal knjižico, ki vsebuje kratko zgodovino priseljevanja v Kanado — Canada's Multicultural Heritage.

Slovenski sodnik - Svetovni jetnik vesti

Svetovno znana neustrašna organizacija za pomoč jetnikom prepričanja — AMNESTY INTERNATIONAL — je v svojem Vestniku za mesec februar objavila slovenskega sodnika Frana Miklavčiča iz Ljubljane za od nje adoptiranega "jetnika meseca". Besedilo, ki je bilo objavljeno v več jezikih in razposlano uglednim članom te svetovne organizacije, se glasi:

JETNIK MESECA

"Franc Miklavčič, Jugoslavija Franc Miklavčič, 56-letni sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani, je bil aretiran na njegovem sodišču dne 17. maja 1976. Sodna razprava proti njemu se je vršila v dneh 12. do 15. oktobra v Mestu Kranju v severni Sloveniji. (Miklavčič je užival ugled kot pravičen sodnik, ki so mu bile človeške pravice posebno pri srcu. Spoznan je bil za krivega v smislu člena 101, odstavek 1, jugoslovanskega kazenskega zakonika (spravljanje v nevarnost ozemeljske celovitosti in neodvisnosti države), člena 118, odstavek 2 (sovražna propaganda) in člena 320, odstavek 2 (razkrivanje državnih tajnosti). "G. Miklavčič je bil obsojen na 5 let in 8 mesecev strogega zaporu. "Primer g. Miklavčiča je ozko znanega katoliškega pesnika Edvarda Kocbeka. V intervju-u objavljenem leta 1975 v slovenski reviji ZALIV, ki izhaja v Trstu (Italija), je g.

Kocbek pripisal partizanom pokol več tisoč slovenskih protikomunistov. Po tem intervju-u je uradni jugoslovanski tisk začel gonjo proti 70-letnemu g. Kocbeku, čes da je izkrivil slovensko zgodovino. "Nemški nobelovec Heinrich Boell je vodil mednarodne javne apele za g. Kocbeka. "V poznejši številki ZALIV-a je Franc Miklavčič, ki je Kocbekov osebni prijatelj in je bil v času vojne nekomunistični član Osvobodilne fronte, branil Kocbekovo trditve. — (Miklavčič je poudaril, da je Kocbekov opis pokola Slovencev ob koncu vojne leto 1945 bil osnovan na resničnih zgodovinskih virih. "Del Miklavčičeve obsodbe je temeljil na njegovem zasebnem dnevniku, zapisanem med leti 1939 in 1976, ki da je zagovarjal zedinjenje vseh Slovencev v demokraciji zahodnega tipa. Toda sodišču ni uspelo dokazati, da je Miklavčič bil pisal svoj dnevnik v druge svrhe razen zasebnih."

DEJSTVA V MIKLAVČIČEVEM PRIMERU

S sodnikom Miklavčičem je sedaj tudi Slovenija zastopana v prestižni družbi svetovno priznanih posebnih žrtev teptanja osnovnih človeških pravic.

V članku "Politična laž ali zgodovinska resnica" (ZALIV št. 52-53, dec. 1975) je Miklavčič bil pisal svoj dnevnik v druge svrhe razen zasebnih."

kovih pričevanj o nasilni zlorabi vojne CF in povojne oblasti za izključne politične interese partijskega vodstva ter o pokolu vrtnjenih domobrancev. Zato se je partijsko vodstvo Miklavčiču maščevalo z zlorabo sodne oblasti proti njemu, Miklavčiča so aretirali in preiskovalno zaprli zaradi njegovega članka v ZALIV-u, obsodili so ga pa poleg tega še za njegove misli izražene v njegovem zasebnem dnevniku, ki ga je tajna policija zasedla, ko je Miklavčič bil v preiskovalnem zaporu. V času po centralističnem puču v Karadjordjevem decembru 1971 je Miklavčič v svojem dnevniku razmišljal o nevarnostih za bodočnost Slovenije v zvezi s posledicami puča, posebno v primeru, če bi prišlo do srbsko-hrvaškega obračunavanja, ter je ugihal o tem, kako v takih okoliščinah ohraniti in utrditi slovensko državo.

PRIČEVALCA DANAŠNJE SLOVENIJE

Z obsodbo sodnika Miklavčiča se je danšnji režim v Jugoslaviji iz politične maščevalnosti grobo pregrešil proti najosnovnejši človeški pravici do lastnega mišljenja in svobodnega izražanja. Na tem primeru je sedanjí partijski režim demonstrativno potrdil vsemu svetu svoj dobesedno totalitarni (vseobvladavalni) značaj, obenem pa je Slovence in svet s tem sam opozoril na Kocbekova pričevanja in Miklavčičeva razmišljanja kot močno značilna znaka kako ljudje v Sloveniji mislijo in čutijo.

(Društvo katoliških mož in fantov pri fari Brezmadežne s čudodelno svetlino je pripravilo 28. marca 1977. spominski večer z izbranim programom, na katerem je g. Stane Pleško imel predavanje o pisatelju Karlu Mauserju, ki ga na tem mestu v celoti objavljamo v spomin umrlemu Izobilkovalcu slovenska materine beseda v tujini. — Uredništvo.)

Ko sem bil pred nekaj tedni naprošen za tole predavanje, sem bil kar malo v zadregi: odkloniti nisem mogel, govoriti o pokojnem pisatelju Karlu Mauserju pa tudi ni lahka stvar. Sprejel sem le iz zavesti, da smo mu vsi veliko dolžni.

Težko je govoriti o človeku, ki je bil pred nekaj meseci še med nami. Poznali smo ga. Vsem je hotel biti brat in prijatelj pa je bil dostikrat namenoma spregledan. Kot eden od nas se je ubijal za kos kruha, garal je in pisal ter se razdalj vsem, slovenska srenja pa je dostikrat šla mimo njega brez besede. Morda nam je bil prebliž, zato ga nisimo videli, gotovo pa smo pre malo cenili njegovo dejo.

Cepprav smo zadnje tedne iz časopisov marsikaj zvedeli o njegovem življenju, ne bo odveč, če se tudi tu ustavimo vsaj pri vidnejših postajah njegovega življenjskega pota:

Karel Mauser se je rodil 11. avgusta 1918. leta v vasi Zagorica pri Bledu. Ob smrti je bil torej star 58 let. Njegov oče je bil orožnik, zato se je družina večkrat selila. V osnovno šolo je hodil v Gorjce, pozneje so se preselili v Podbrezje pri Podnartu. Od tu se je dnevno vozil kot vagonar v gimnazijo v Kranj, 8. razred in maturato pa je končal na klasični gimnaziji v Ljubljani. Tu je vstopil v bogoslovje, kjer je ostal devet semestrov in prejel že nižje redove. Septembra 1943 je bil zajet na Turjaku in z drugimi jetniki prepeljan v Kočevje. Po nekaj mesecih partizanske ječe se je vrnil v Ljubljano, toda ne več v semenišče, ampak je dobil službo v Jugoslovanski tiskarni kot korektor in sourednik slovenske knjižnice. Tu se je tudi oženil. Po skupščini 3. maja 1945 so Nemci

zasedli tiskarno in je bil tudi on med zajetimi talci. Zaradi boleznj na ledvicah je ostal doma. Ponujali so mu učiteljsko mesto pa je odklonil in šel rajše kmetovat v Trboje na dom Stanka Novaka, kjer je kot dninar preživljal sebe in družino.

Malo pred božičem 1945. leta so komunisti očeta izgnali zaradi nemškega imena. Kot hranitelj je moral z njim tudi Karel in vsa družina. Angleži jih niso hoteli sprejeti in so jih vrnili v Slovenijo. Komunisti so poskušili vdrgiti "na črno" pri Hodošu pa spet ni šlo. Nazadnje so jih porinili čez madžarsko mejo in so bili v stalni nevarnosti pred sovjetsko mejno stražo. S težavo se jim je posrečilo priti v Gradec in od tam v taborišče Rottenmann. Tu se je družina razbila. V Eisenuru je kmalu umrl oče, Karla pa je po naključju odkril msgr. Jagodic in ga spravil v taborišče Lienz, pozneje pa v Spittal. Tu je delal kot gozdni in cestni delavec. Leta 1950 je prišel v Cleveland, kjer je dobil službo pri clevelandski tovarni svodrov. Tu je delal vse do prve srčne kapi leta 1973. Lansko leto je še zadnjič (tretjič) obiskal Argentino, kjer je doživel enega od redkih veselih presenečenj, ko ga je argentinska slovenska mladina počastila kot umetnika slovenske besede.

Ko so mu zdravniki naravnost povedali, da se njegovo zdravstveno stanje ne bo izboljšalo, razen z uspešno takozvano "open heart" operacijo, se je odločil tudi za to. Rad bi nam še naprej razdaljal širine in globine svojega duha, zelo verjetno pa je videl konec poti, zato je hotel združiti in potrditi vse svoje življenjske in delo, ko je svojim najbližjim govoril nekako takole.

PISATELJU KARLU MAUSERJU V SPOMIN . . .

"Trdno stojim za vsem, kar sem v svojem življenju govoril in pisal. Le kako bi izgledal pred ljudmi, če bi zdaj klečnil jaz, ko je na mene samega padla preizkušnja trdnosti vere v Boga in posmrtno življenje! Vem, če mi vse molitve dobrih duhovnikov, ki po celem svetu molijo za moje zdravje, in v nebesih priprošnje Barage in Rožmana, ne bodo pomagale, potem je taka božja volja, da prihrani meni in moji družini veliko trpljenja. Tukaj bom zapustil veliko prijateljev, še več jih bom našel tam. Smrt — kakšna milost božja! Gledal bom Boga, videl Marijo — kakšna nebeska blazenost! Jaz sem pripravljen . . ."

Takega je Bog sprejel v petek 21. januarja 1977 ob sedmih zvečer.

Karla Mauserja ni več. Spet se je od našega slovenstva odkrušil velik kamen. Čim bolj gledam praznino, ki je nastala za njim, bolj čutim, da je omahnil umetnik, edinstven po življenju, še bolj čudovit v svojem ustvarjanju. Ob njegovi smrti je vzdihnila vsa slovenska Amerika, severna in južna, z nami pa Koroska in morda najmanj Slovenija sama, ker se noče zavediti, kako velikega glasnika njenih lepot in življenja je izgubila s Karlom Mauserjem. Vse je položil v svoje knjige in nam vse dal z željo, da bi njegova beseda ohranjala naše slovenstvo, vanj dihalo lepoto in duha, ki vse oživlja in ohranja v ljubezni.

Če hočemo Mauserja pogledati kot človeka, ga bomo našli v njegovih povestih. Vse so verne in nepopačena slika resničnosti, ki ga je ali živel sam, ali ga predal v drugih. Povsod ga vodi brezprimerni idealizem, skromnost in pripravljenost vedno in povsod pomagati svojemu bližnjemu v potrebi, prav kakor se je naučil v bogoslovju pri karitativnih obiskih revežev v ljubljanski Sibiriji. Kjer so bili reveži, tam je hotel biti on, revež med reveži, trpin med trpečimi — njim v vsem enak.

Najbolje bo, če s tem v zvezi omenim najbolj perečo točko Mauserjevega življenja: odgovodal za moje zdravje in v streljanju na take stvari in radi hitro odločimo. Ljubezen je prišla vmes. Če je to res ali ne, tega nisem mogel ugotoviti, ostane pa dejstvo, da se ni odpovedal duhovniškemu poslanstvu. To poslanstvo je ostalo v njem tako globoko zasidrano, da je dal značaj njegovemu življenju in pečat vsemu njegovemu sanju. Vse piše v strogem duhu slovenske katoliške tradicije . . .

Bojim se, da ga bomo zdaj, ko na njegove usluge ne moremo več računati, prav mi našli preveč preprostoljudskega in premalo učnega, kajti slovenska nehvaležnost ne pozna meja. Nam v sramoto so ga tuji že v življenju poznali bolje kot mi. Svicarski pisatelj, duhovnik Smid, ki je Mauserjevo povest Kaplan Klemen prevedel v nemščino, je o njem zapisal takole: "Predstavima si visokošolca, katerega je usoda izrgala iz njegovega poklica in njegove domovine, ter ga pognala v vagonaste lesene barake begunskega taborišča. V noč brli svečo na zaboji, ki velja tudi za pisalno mizo. Kot veter hiti svinčnik od vrste do vrste drugo boga zavrnjenega papirja. Ko je list poln, pade na tla. Čas je drag in kazalec na uri je pokazal že polnoč in čez. Tako dela Mauser noč za nočjo, in ko po kratkem spanju zasije jutro, vzame na rame orodje cestnega ali gozdnega delavca, da zasluži dnino za priziljevanje sebe in svoje družine."

Sam pa o sebi in svojem sanju pravi tole: "Prišel je čas, ko je treba zastoj pisati in tudi papir moraš sam kupiti. Tako jaz delam . . . Treba pa je nujno, da mi vozi-mo naprej in da se vsak po svojem mučim, da obdržimo, kar se največ da. Perspektive torej niso najlepše. V tovarni delam vsak dan po osem ur in v soboto po pet. Pa je že dovolj. Za pisanje pa so noči in redke proste ure."

Pod temi tre žalostnimi pogoji je njegova knjižna žetev dosegla 27 knjig, če vzamemo še nedokončani drugi del romana o Baragi. Mauser je začel pisati že v srednji šoli in sicer pesmi; srednja šola, prva zatelebanost in pesnice, to gre navadno skrupaj. Kot bogoslovec je pisal v

vrtec, v Rast in v Dom in svet. Za Slovenčevu knjižnico je iz nemščine prevedel Federejevo planinsko povest Gore in Ljudje. Za isto knjižnico je napisal povest Rotija in Domačija v globeli, kar pa ni izšlo in sta se rokopisa izgubila v zmedhi tistih časov, pesmi o domobrancah pa so ostale shranjene v zagodi nekaj stopenj. Tako nam iz tistega časa ni ostalo nič, zato mnogi imenujejo Mauserja izrazito emigrantskega pisatelja, kjer je s prozo začel pravzaprav šele v Rottenmann-u, od koder je pisal za Korosko Kroniko.

To drži samo delno. Mauserja pisatelja moramo iskati vsaj nekaj let prej. Kot bogoslovec je tisto sibirsko revščino videl in dojel kot nihče drugi. Kot idealistu je šel ves direndaj raznih vaških sejmov mimo njega, v srcu so mu ostali le štrclji pohabljenih beračevih rok, spodvite noge in velike solze slepih očij. Temu je sledilo trpljenje Turjaka in hudobija, ki jo je občutil v partizanskih zaporih v Kočevju. TO JE MAUSERJA ZLOMILO in ob vsem tem niti ni več važno, zakaj se ni vrnil v lemenat. Le pogledjmo, kako se je v njem vse nagrmadilo: napisal je povesti Rotija in Domačija v globeli, pesmi o domobrancah, zasnoval je nove povesti o domobrancah — Mrtvi bataljon; od pogledu na revolucijo — Velika obtožba; o taboriščih — Leseno mesto; in o dneh "osvobođenja" Razdrta ognjišča.

Tudi za Mauserja drži, da vse veliko in resnično lepo raste iz trpljenja. Revščina, socialne krivice, trpljenje in hudobija — te so nam dale Mauserja-pisatelja in nič drugo. Ta človeška mizerija je podlaga, ki daje moč in silo njegovemu umetniškemu stvarjanju, blagoslovja pa ta njegova prizadevanja tisto duhovniško poslanstvo v njem, ki

mu narekuje dolžnost dvigati ljudi k Bogu. Ne mislim tu nastevati vseh njegovih del. V svojih povestih je hotel biti vsem vse. Zato je imenovan pisatelj koroskih ljudi, gorenjski domačijski pisatelj, emigrantski pisatelj in verjetno še kaj več. Največ njegovih del je izšlo v Večernicah Mohorjeve družbe. Vse imajo isto podlago: preizkušanim bratom in sestram dati opore in jim vsaj moralno pomagati.

Največ je napisal Koroscem: Puntar Matjaž, Mrtvi rod, Domačija pod Peco, Zemlja, Jamnik, Velika rida in Ura s kukanico. Trpečo Korosko je smatral za nekak podaljšek svojega gorenjskega kota, zato so mu bili ti ljudje tako pri srcu. Pisal je: "Korosci so reveži. V zavesti, da je na Koroskem slovenska knjiga v tiski in da je treba za preprostega človeka pisati preprosto, sem začel pisati večernice . . ." Ze iz Amerike je Koroscem napisal povest Velika rida s temle posvetilom: "Iz tu-jine poklanjam to knjigo koroskim ljudem, njim, ki še iz starega žive, ki jim je domača beseda kot kruh in sol. Preproste so besede in preprosti ljudje. Napisal sem jo, da bi obudil spomine Tebi, ki jih boš bral, pa zato, da bi čutil, kako lepa in živa je slovenska beseda."

Nekaj posebnega je njegov gorenjski kot. Ta svet njegovih mladostnih sanj in spominov je nekaj tako čudovitega in umetniško doganega, da mu ga lahko zavidajo vsi narodi na svetu. Nič nima v njem pa je vendar vse njegovo, saj tu vidi lepote in bogatijo, ki je očem navadnih zemljanov skrita. Tega kota ni zagradil v čas, ne v tiste gorske grebene Alp in Karavank, ampak mu je kot velik oder od davnih dni razprostrt čez ves slovenski svet in bo tu ostal, duhovniško poslanstvo v njem, ki (Dalje na 4. strani.)

DRŽAVNI ARHIVI SPREJELI ETNIČNE V OHRANITEV

Pred kratkim je Kanadska Etnična Tiskovna Zveza (C.E.P.F.) izročila, s podpisom posebne pogodbe, izročila s podpisom v dokumente organizaciji "Public Archives of Canada" in to za dobo od ustanovitve 1952. do 1974. leta. Za federacijo sta podpisala pogodbo nekdanji predsednik g. Dr. Joseph M. Kirschbaum ter predsednik ob času podpisa pogodbe, naš urednik g. Vladimir Mauko in g. Dr. Wilfred I. Smith, Dominion Archivist.

So to važni papirji, ki bodo dopolnjevali National Ethnic Archives načrt, ki je v teku od 1972. in hoče za bodočnost ohraniti važne zgodovinske dokumente, ki zadevajo narodnostna občestva. Od takrat je takratni predsednik K.E.T.S. Dr. J. Kirschbaum vodil poživiljeno kampanjo za ustanovitev takšnih etničnih arhivov, ki bodo pokazali doprinos k našemu narodnemu izročilu ene tretjine kanadskega prebivalstva. Za njim je to borbo nadaljeval predsednik V. Mauko, kateremu je stal prejšnji z nasveti in pomočjo ob strani.

Več kot 10.000 strani dokumentacij o časopisih v več kot 30 neoficielnih jezikih, s cirkulacijo preko 700.000 naročnikov ti papirji v glavnem zajemajo in obravnavajo delo urednikov zadnjih 70 let. Ti listi so posredovali važno življensko vež med etno-

kulturnimi občestvi in ostalo kanadsko družbo. Kanadska Etnična Tiskovna Zveza je bila večkrat edina vež med etničnimi manjšinami in vlado, predno je bila ustanovljena organizacija "Consultative Council on Multiculturalism". Dokumenti vsebujejo papirje, ki obravnavajo vsakodnevna vprašanja, spomence predložene vladi, spomence predložene tako imenovanim "Royal Commissions", vladnim oddelkom in podobno. Prav tako vsebujejo ti papirji poglede na izpremembe v priseljevalni politiki, vprašanja o ustavi, predlogi za občeščnevalne elemente in Kanadi, o dvojezičnosti in večkulturnosti. 1965. je taista zveza obiskala za dobo eneka tedna v provinco Québec in v letu 1966. organizirala letalsko turo Kanade za 78 francosko govorečih novinarjev. za boljše razumevanje pričakovanih ne-francosko in ne-angleško govorečih prebivalcev.

Vsi dokumenti bodo sčasoma na vpogled raziskovalcem.

Na banketu občnega zbora Kanadske Etnične Tiskovne Zveze 11. marca v Hotelu Toronto v Torontu, je zastopnik Dr. Wilfred I. Smith-a, g. Walter Neutel, izročil predsedniku zveze — našemu uredniku — posebno pokvirjeno spomenico s slike, ki kaže trenutek podpisovanja pogodbe med K.E.T.S. (C.E.P.F.) in Public Archives of Canada.

Na sliki so z desne na levo: Dominion arhivist Dr. Wilfred I. Smith, predsednik zveze V. Mauko in na levi, bivši predsednik zveze Dr. Joseph M. Kirschbaum. Pokvirjeno posvetilo pravi v angleščini in francoščini:

To: The Canada Ethnic Press Federation

The Public Archives of Canada salutes you on the 25th anniversary of the founding of your federation. Among the organizations which have played a role in the development of Canadian society yours is noteworthy. You have served as the interpreter of Canadian Society ethnocultural communities to the Canadian government and the Canadian people, thus you have been active both in moulding our multicultural society and ensuring that it receives permanent recognition.

Your records, which you recently decided to place in the Public Archives for the benefit of researchers, will enlighten for future generations an aspect of our history. We commend you for your devotion to the cause of freedom, justice and intercultural understanding and wish you well in the future.

Sincerely Yours,

WILFRED J. SMITH,

Dominion Archivist.

PRIZNANJE ETNIČNEMU TISKU

Na letnem zborovanju Kanadske zveze etničnega tiska je govoril minister John Munro, ki je odgovoren v vladi za program večkulturnosti.

V govoru je izrek priznanje etničnemu tisku, ki je velike važnosti za celo Kanado, ker pri naša nekaj edinstvenega v sicer zelo enolično sliko kanadskega tiska, ki ga industrija reklame še bolj izenačuje. Priznal je, da se veliko življenski etničnih listov bori za življenski obstanek, ker so njihove skupine manj številne, da bi omogočale množinske naklade, in po večini še zelo razkrojene po širni državi. Obljubil je dodatno pomoč, vendar se etnički tisk ne sme zanašati samo na to pomoč — dokazati mora še naprej tudi voljo do obstanka ter storiti vse, kar zmore z lastnimi močmi.

Zgled Evrope kaže, da razdelitev države v manjše enote ne reši vseh problemov. Ko se je Avstro-ogrska monarhija razdelila v številne manjše države, ni bilo konec raznarodovanja, marveč je v vsaki novi tvorbi ena skupina zatirala druge. Tudi

v Kanadi razbitje države ne bo prineslo boljših rezultatov. Večkulturnost je ne samo izraz kanadske stvarnosti, marveč kaže tudi pot, kako rešiti trenutno napetost. Priznanje vsaki skupini, da more razvijati svojo posebnost, vodi seveda večkrat do napetosti, toda v Kanadi smo se tudi naučili prilagoditve drug drugemu.

Nekateri v Quebecu so mnenja, da morejo zagotoviti svojo kulturo in jezik samo, če se ločijo od Kanade. Toda prav obstoj in volja do ohranitve svojih značilnosti mnogih drugih etničnih skupin v Kanadi bi moralo biti francosko govorečim Kanadčanom zagotovilo, da njih svojskost ni v nevarnosti. Nasprotno, širši državni okvir, ki priznava mnogoličnost, je obenem tudi zanje zagotovilo, da se ne bodo izgubili v angleško govorečem kontinentu. Kljub nekaterim izrazom nestrpnosti, ki jih je obžalovati, se večina Stevila staršev in otrok, ki se začne z veseljem učiti francoščine.

Kar je potrebno sedaj je, da izrabijo vsi angleško govoreči

Kanadčani vsako priliko, da zagotovijo frankofone, da je njihova prisotnost v Kanadi ne samo zaželena, marveč tudi v korist vseh.

Večkulturnost, ki je dopolnilo politike dvojezičnosti, je sicer politika vlade, toda vlada jo izpolnjuje samo, kjer je tudi izraz volje prebivalstva. Samo s to politiko bo življenje v Kanadi tudi za bodoče rodove jamčilo priznanje pravice do svojskosti, razumevanja drugih, strpnosti in dela za skupno blaginjo vseh.

● **Novo poslopje kreditne zveze** Indiana Telco Federal Credit Union v Indianapolis ZDA, uporablja sončno energijo za ogrevanje. 214 zbiralec sočne energije oskrbuje poslopje s 60% toplote.

● **V puščavi blizu Barstowa v Kaliforniji** bodo zgradili elektrarno za proizvodnjo 10 megavatov električne energije, ki bo uporabljala sončno energijo — uporabljali bodo ogledala na 100 akrov velikem zemljišču.

● **Na Danskem grade v kraju** Twind največji mlin na veter, ki bo proizvajal letno 3.6 milijonov kilovatov elektrike.

PISATELJU KARLU MAUSERJU

(Nadaljevanje s tretje strani.)

klér bo človek iskal Lepoto in Boga. Vsako travo pozna v tem prostoru, ve, kje se resje dobi, kje so doma očnice in murke in teloh; smeje se s soncem in se strezni pred gorsko nevihto; zna govoriti s trdnimi gruntarji, ki so trdi kot hrastove grče in še bolj razume trpljenje bajtarjev, ki največkrat nimajo drugega kot kup lačnih ust, Edina kar mu v tistem njegovem svetu ni všeč, je bela cesta, ki mladino zablja v svet, potem pa jo pokvarjeno, razočarano in bolno spet vrača pod domačo streho.

Vse to je tako lepo napisal v črticah Na ozarrah. Veliko ljubezni in veliko domotožja je v njih. Le berimo jih pa bomo ob njih postale boljše ljudi! "Na ozarrah! Prostor, ki je blizu vasi in bizu ljudjem. Prostor, kjer je človek kljub temu lahko sam, in sta zemlja in nebo varuha trav, klasja in miru."

V knjigi Pšenični klas se je posebej spomnil slovenskega kmeta, o katerem pravi:

"Slovenskemu kmetu posvečam te vrstice, njemu, ki je ob vseh svojih slabostih vendar najbolj globoko občutil vsake spremembe. Turki in valpi so ga tepli, kladivo in srp ga davita sedaj, v njem pa je vse dni živela vera v Boga in zemljo in to dvojje je tisto, kar je nam, ki smo danes raztreseni po vsem svetu, ustvarilo bogato dediščino. To dediščino varovati, je naša dolžnost."

Z isto ljubeznijo in hvaležnostjo je napisal Razdrto gnezdo, spomin slovenskim usmiljenkam, katerim je napisal:

"Kakor gnezda, prizidana k bolnišnicam, so bila njih bivališča. V težkih modrih krilih, s širokimi peruti belih kornetov so šumele skoz bolniške sobe in opravljale svojo službo, sebi v posvečenje in ljudem v blagoslov. Razgnali so jih na vse vetrove. V gubah svojih kril so odnesle seboj zadnji dih umirajočih in jok novorojenih. Naj bi ta drobna povestica, posvečena slovenskim usmiljenkam, bila znamenje mojega osebnega spoštovanja in znamenje nas vseh, da jih nismo pozabili!"

Ura s tukavico, v dveh delih, je napisal kot izraz njegove ljubezni do Mohorjeve in vsega, kar je koroškega in obenem izraz spoštovanja do vseh kulturnih delavcev na Koroškem.

Njegovo najlepše delo pa je po moj sodbi roman KAPLAN KLEMEN. V njem je Mauser sam. To delo je bilo uvrščeno v zbirko svetovnih pisateljev Gigantov (Velikanov), ki izdaja najbolj izbrane stvari iz svetovne književnosti. Prevedeno je v nemščino in španščino. To je visoka pesem duhovniškega poslanstva. V nasprotju z modernimi romani, ki opisujejo župnika in njegovo poslanstvo v okviru navadnega človeka, ta roman kaže tisto idealno podobo dušnega pastirja, h kateremu se trpeči človek z zaupanjem obrača

v svojih stiskah, ker čuti da je drugačen.

V tem romanu je Mauser ena sama velika žrtev za reveže. Kot darovanijski spev se zde njegove besede. "Rad bi bil kruh in sol za vse, ki so reveži. Rad bi bil voda vsem, ki so žejni; vsaj voda, če sem preslab za vino..." Svojem revežem je hotel biti enak v vsem. Kako nesrečen je bil, ko se je na Silvestrovo pri prijateljih do siteda najedel, njegovi Sibirci pa so bili lačni in do kraja obupani. Počutil se je, da jih ni več vredne. V obraz mu mečejo kamenje, razbijajo mu šipe njegove barakarske cerkve, on pa berači pri dobrih ljudeh, da njihovim otrokom more prinesiti kos kruha ali vsaj požirek mleka.

Tu se mi vriva ena tistih misli, ki te ponoci vržejo iz spanja in vse drugače vidiš kot podnevi: Ali se Mauser ni ustavil pred posvečenjem tudi zato, da je mogel ostati bolj enak revežem? Ali ni tudi zato zagrabil za kramp, lopato in sekuro, da bi se približal delavcu in da bi ga tudi ti lažje razumeli? Morda se v tem motim, naj pa bo ta moja misel v njegovo obrambo nasproti tistim, ki ga bodo drugače sodili.

Mauser gre v tej povesti svojo pot do konca. Ali ne morda zato, ker se nihče drugi ni hotel žrtvovati za zavržene Sibirce? Zelo verjetno je v ozadju grenko razočaranje, zato je sebe, neposvečenega duhovnika postavil nasproti posvečenim neduhovnikom.

Vendar je to knjigo posvetil svojemu škofu dr. Gregorju Rožmanu in vsem živim in mrtvim duhovnikom njegove škofije.

Omeniti moram še dvoje njegovih del. Trilogijo LJUDJE POD BICEM, katero je napisal v spomin svojim mrtvim prijateljem s Tarjaka. Te so že dvakrat izšle in bile vse razprodane. Za to knjigo je 1966. leta v Trstu prejel nagrado. Vstajenje, kot za najboljšo slovensko povest tega leta in kot tehten doprinos naši polpretekli dobi. Ta trilogija je višek Mauserjevega pisateljevanja. Slišal sem, da se že pripravlja španski prevod tega njegovega romana.

Za tem je napisal samo še roman o škofu Frideriku Baragi LE ENO JE POTREBNO, katerega poznam iz Božje besede. Druga dela ni dokončal. Pri delu za Barago je omahnil.

Poleg teh samostojnih del je napisal na stotine kratkih črtic in feljtonov v najrazličnejših slovenskih listih po svetu. Cez ta svoj drobiž ni vodil pregleda; smatral ga je za drugovrstno blago, kot mimogrede pisanje, ki je padalo od njega kot klas na polju, a katerem ni vredne misliti, kdaj in kje ga je izgubil, kaj šele da bi se sklonil, ga pobral in povezal v snop. Upam, da se bo zdaj, ko bo začela literarna kritika njegova dela globlje

presojati, našel kdo, ki bo zbral ne le ta drobiž, ampak vsa njegova dela, da bomo Slovenci dobili če že ne zbrana pa vsaj izbrana Mauserjeva dela.

Se nekaj moram poudariti. Pokojni Mauser je bil vse življenje prežet dveh najvišjih idealov, vere in slovenstva. Posebno zadnja leta je gledal vero v duha, ki ga je postavljaval proti hlepu po bogastvu, ki uničuje slovenstvo. Zato si nikdar ni dal plačati honorarja, delal je za stostojno tlako narodu in umetnosti.

V to vrsto spadajo tudi govori, ki jih je govoril na raznih proslavah in o katerih je g. Casl pred kratkim dejal, da so Mauserjevi govori tako globoki, da ti dajejo občutka, da si na duhovnih vajah. Dobro je poznal sv. pismo in pogosto ga je prebiral ter nam posredoval v priloznostnih govorih. Eden najlepših pa je gotovo bil na lanki Spominski proslavi v Argentini; mnogi ga smatrajo za njegov testament Slovencev po svetu. Iz tega naj omenim samo nekaj stavkov:

Začenja z vidjenjem v starozavezni knjigi preroka Ezekijela o dolini, polni suhih kosti. Potem vse to spremeni v naše slovensko videnje.

"Imamo našo dolino, polno suhih kosti; imamo jih razmetane po prisilnih taboriščih tujine... Ali bodo te kosti oživele?"

Bodo, če bomo vanje dihili duha, ki oživlja, ne jih samo kropili s spominom. Od spominov ne moremo živeti niti mi sami, kaj šele naši otroci! Oživeti moramo pravega duha, močnega, edinega, tako silnega, da se bodo naši otroci ob tem ustavili, da bodo vsi v svojih srcih spoznali in priznali: glej, res so jih ljubili. Niso le besede, ki nam jih govore in pišejo.

V tem je naša bodočnost. Pri vsem svojem delu mislimo na večnost, ki je resničnost, pa vendar tako redko mislimo nanjo.

Kako bedno mora biti videti v večnosti slabo izrabiljen čas, ki nam je bil podarjen za dobro izrabo, ni pa ga samo gledamo, kako se izteka. Nekoč bomo vsi v večnosti gledali v čas, ne sem, zakaj zdaj iz časa ne moremo gledati v večnost.

In še na izrek modrega Sira ha nas spominja: Če dihnese v iskro, se razplamti, če vanjo pljuneš, ugasne; oboje pride iz tvojih ust.

V nas je, iskro razplamteti, v nas je, iskro ugasiti. Imamo veliko iskro v svoji narodni preteklosti, pogum, trpljenje in muke tisočeri, ki so stali in padli v obrambo svobode in krščanstva.

Po teh prisposodah lepo povabi nas vse: "Dragi prijatelji, bodimo preproki ob bridki dolini tega časa. Čeprav majhni, dihamo v ta čas vrednote duha — mirnost, zaupanje, spoštovanje, trdnost in načelnost. To potrebujemo v naših dneh. Hoditi z njimi, ki so znali umreti za tisto, kar življe-

Dr. SRECKO BARAGA

V torek 1. februarja je po kratki bolezni v Buenos Airesu umrl profesor dr. Srecko Baraga. V kolikor je bil morda mnogim izmed sedanjih emigrantov-beguncev v domovini manj poznani, ker je bil pač srednješolski profesor slovenčine, ga je prav gotovo v emigraciji poznala večina Slovencev, ne le v Argentini, ampak tudi drugod. Ze takoj po odhodu iz Ljubljane (1945) je v sklopu Zavešniške vojaške uprave v Trstu prevzel težko nalogo znova organizirati slovensko šolstvo v coni A. Pri tem je ne le gradil iz nič, ker je slovensko šolstvo bilo pod fašizmom uničeno, ampak je moral tudi premagati zagrižen odpor K.P. na Trzanskem in Primorskem, kjer so komunisti proglasili za izdajalca vsakega, ki bi sodeloval z zavezniki. Njegova zasluga je, da imajo danes Slovenci, ki so morali ostati v Italiji, sploh svoje šole.

Naj mu bo lahko tuja zemlja, ki ga je sprejela v svoje naročje.

(Drugič kaj več iz njegova življenja!)

● **Število splavov v Kanadi** še vedno narašča. Po podatkih urada Statistic Canada je bilo 1. 1975 49.311 legalnih splavov, kar je 1.175 več kot leta 1974.

● **Zagovorniki pravice do življenja** so demonstrirali koncem januarja v Washingtonu, DC, v obliki "pohoda za življenje" ob obletnici odločke Vrhovnega sodišča, ki je olajšalo omejitve za dovolitev splava.

nju daje najvišjo ceno. Držimo sa za roke z vsemi v slovenski skupnosti in skupaj z dvignjenimi glavami, neohmahljivi v zvestobi korakajmo v tisto zamogaslavje, ki ga rodi dah, ki je trdno na večnost pripet.

Mislím, da so te njegove besede najlepši zaključek predavanja v njegov spomin. Upam, da ne bo šlo brez haska mimo nas, ampak bomo sli vase in Mauserjeve besede odnesli seboj v življenje. Nam vsem, ki po svojih močeh, ali doma v cerkvi ali v šoli, skušamo reševati slovenstvo v naši mladini, jih je govoril. Pokazal je pot, naša pa je izbira, kakšne vodnike bomo dali naši mladini na življensko pot. Ne prezirimo pri tem delu Karla Mauserja, ki je toliko lepega napisal tudi za otroke z iskreno željo, da bi njegova beseda tudi v mladem rodu ohranila slovensko zavest in vero naših očetov. Nam in našim otrokom veljajo besede, ki jih je pisal profesor Janecu Severju: "Rad bi vam ustvaril in narisal tisti dom, ki smo ga imeli doma, da bi vsaj to sliko odnesli seboj na mrzle ceste tujine." Kratke rečitacije, ki smo jih slišali v začetku, so kosček te njegove slike, v katero je položil svojega duha in svojo bolečino, vse pa blagoslovil z evangelijem, ki je pripet na nebo.

Stane Pleško

CRNA LISTA "TERORISTOV" JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska vlada denuncira tujim notranjim ministertvom jugoslovanske begunce, ki so politično aktivni proti totalitarni komuno-fašistični diktaturi v Jugoslaviji. Nemški časníkar Carl Gustav Ströhm je nedavno razkril v graškem listu "Kleine Zeitung" to denuciantsko akcijo jugoslovanske vlade, čes da je avstrijsko notranje ministertvo dobilo seznam nekaj sto imen in prepovedalo tem ljudem potovanje v Avstrijo. Jugoslovanska vlada je namreč označila te ljudi za teroriste, a v resnici gre za politične pisce, ki se niso nikoli v življenju ukvarjali s kakršnokoli teroristično dejavnostjo. Po drugih vesteh je vsebovala jugoslovanska denunciantska lista okrog 200 imen. Avstrija je z veseljem ustregla tej zahtevi jugoslovanske vlade,

da je pokazala dobro voljo in da je po drugi strani lažje nepopustljiva do zahtev slovenske manjšine na Koroškem. Med tistimi, ki jim je avstrijsko notranje ministertvo odreklo vido, je tudi znani slovenski časníkar v Trstu in naš sodelavec Franc Jeza.

PRIPOROČAMO:

Nova tlaka slovenskega naroda; cena \$2.00 in Skandinavski izvor Slovencev. Avtor obeh knjig je znani slovenski publicist in zagovornik ideje slovenske države, Franc Jeza. Knjigi morete naročiti naravnost pri atorju: Via dei Prosecco 2, 34016 Opicina, Trieste, Itala.

KANDIDAT ZA JECO

Velik pogum kaže mladi 30-letni publicist Vinko Olsak, ki kljub vsemu, kar se je zgodilo

da je pokazala dobro voljo in da je po drugi strani lažje nepopustljiva do zahtev slovenske manjšine na Koroškem. Med tistimi, ki jim je avstrijsko notranje ministertvo odreklo vido, je tudi znani slovenski časníkar v Trstu in naš sodelavec Franc Jeza.

Velika večina carinikov na mejnih prehodih med Slovenijo in Italijo ter Avstrijo je še vedno Srbov, čeprav je bilo pred leti rečeno, da bo prevzelo carinarnarne slovenske osebe. Zadnji

čas cariniki pridno brskajo po seznamih, da ugotove, če ima jugoslovanski rezim koga pikli. Dogaja se, da morajo čakati zaradi takega pregledovanja seznama tudi znane in ugledne osebnosti zamejskega slovenskega življenja in da jim do podrobnosti preiščejo avtomobile.

● **Zadružna zavarovalnica CIA** v Torontu je razdelila od svojih presežkov \$25.000 raznim dobrodelnim organizacijam v Ontariu.

● **Najnovjša mednarodna konvencija** — Solar Energy Pact — združuje 13 držav (Avstrija, Belgija, Danska, Zapadna Nemčija, Velika Britanija, Italija, Japonska, Nizozemska, Nova Zelandija, Španija, Svica in ZDA), ki bodo izmenjavale informacije za izrabo sončne energije, da bi dosegle večjo neodvisnost od nafte.